

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут права, кафедра суспільних дисциплін
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Рівненський державний гуманітарний університет
Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені акад. С. Дем'янчука
КЗ «Житомирський ОШПО» Житомирської обласної ради
Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Рівненський інститут ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку
людини «Україна»

СУСПІЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Збірник тез

І Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції

м.Рівне, 27-28 квітня 2018 р.

До збірника увійшли тези доповідей учасників I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти», яка відбувалася 27-28 квітня 2018 р. на базі кафедри суспільних дисциплін навчально-наукового інституту права Національного університету водного господарства та природокористування.

Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.

Автори беруть на себе всю відповідальність за зміст поданих матеріалів.

При передруку матеріалів посилання обов'язкове.

Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти: Матеріали I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м. Рівне, 27-28 квітня 2018 р.) / Навчально-науковий інститут права НУВГП. – Рівне, 2018. – 306 с.

Матеріали конференції адресовано науковцям, студентам, викладачам вищих навчальних закладів, магістрантам, аспірантам, докторантам, слухачам закладів післядипломної педагогічної освіти, усім, хто цікавиться і займається проблемами формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти.

Відповідальний редактор: Ю. П. Олексін

Коректор: Т. Є. Кристопчук

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ НАУК У СТВОРЕННІ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ТЕХНІЧНІЙ ШКОЛІ

Кочубей А.В., Друзюк Р. Б., Сергєєва Г.М.	11
МЕТОД АСОЦІАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ	
Милацька В.В.	15
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТЕХНІЧНОГО КОЛЕДЖУ	
Романюк Б. І.	21
ЗНАЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА В МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ	

СЕКЦІЯ 2

ВИЩА ОСВІТА ТА ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА РОЗВИТОК В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ

Соколова І.В.	26
ЄВРОПЕЙСЬКІ СТРАТЕГЕМИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ	
Воєвутко Н. Ю.	32
ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ПЕРЕКЛАДУ	
Калкутіна Н. В.	36
ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА	
Клюха О. О., Сокаль В. А.	40
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ	
Лехновська О.Л.	44
РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ	
Мельничук Л. Б.	48
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З СОЦІАЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ	
Смагіна Т. М.	53
НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Стасенко Є. А.	57
ЗАКОРДОННІ СТАЖУВАННЯ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	

Сторчак Н. А.	61
РІЗНОВИДИ ПРАВОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-СУСПІЛЬСТВОЗНАВЦЯ	
Якубовська Н.В.	67
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК АКТУАЛЬНИЙ АСПЕКТ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ (НА ПРИКЛАДІ АГРОСФЕРИ)	
Бондарчук Я.А.	71
ОРТОБІОЗ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	
Борейчук К.В.	75
ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІВ УПРАВЛІННЯ КЕРІВНИКАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	
Бурдейна К. М.	78
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО	
Заєць В. П.	82
ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЯК СУБ'ЄКТА ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ВНЗ	
Красовська Г.Ю.	86
СУЧАСНА ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Кратко І.І.	90
АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТА ДО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	
Мамчур О.А.	94
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСТУПНИКА ДИРЕКТОРА З НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	
Піщук А.В.	98
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ	
Прокоп'юк Л.І.	102
АДМІНІСТРАТИВНО-УПОРЯДНИЦЬКІ ЯКОСТІ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	
Стадник В.С.	105
ЗАДАЧІ УПРАВЛІННЯ ДОШКІЛЬНИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
Сурду І.С.	109
ПРОФЕСІЙНА САМОСВІДОМІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ	
Юдко Є.М.	112
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІТ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	
Цимбалюк І.М.	116
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ	

СЕКЦІЯ 3
ПЕДАГОГІКА МАЙБУТНЬОГО: ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ
ДОВЕРШЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Баліка Л. М. ПРОАКТИВНИЙ ПІДХІД ДО ДИСЦИПЛІНИ УЧНЯ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»	121
Борей В. І. СТРУКТУРА МОРАЛЬНОЇ ВИХОВАНOSTІ ПІДЛІТКІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ	124
Боровець О.В. РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У ДИДАКТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ	128
Будкевич О. В. ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ УЧНЯ ЯК СКЛАДОВА ДОВЕРШЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ	132
Бухальська С. О. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	136
Гринькова Н.М. МОРАЛЬНІ ЯКОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА В СТРУКТУРІ ОСОБИСТОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	141
Друзюк Р.Б. АНАЛІЗ СИНДРОМУ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МЕДИЧНОГО ВІЗ	146
Жинський М.А. СПІВРОБІТНИЦТВО ШКОЛИ ТА СІМ'Ї: ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	148
Журба О.В. РОЛЬ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	154
Заскалета С. Г. РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ	158
Кавка Ю.Я. НАРОДНА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ	161
Калаур С.М. ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОЇ БАЗИ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ГОТОВНОСТІ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ	164
Лазука О. М. ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ	169

якості, моральна свідомість та моральна культура. Всі вони, безперечно, взаємопов'язані, оскільки, наприклад, моральні переконання формуються лише на основі засвоєних моральних знань, а моральні почуття є головною умовою для становлення моральної свідомості у дітей.

Список літератури

1. Бех І.Д. Виховання особистості: Підручник / І.Д. Бех. – К.: Либідь, 2008. – 848 с.
2. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В.Огороднійчук. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]: постанова Верховної Ради України від 05.10.2017 №2145-VIII. – Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
4. Інноватика у вихованні: теоретико-прикладні аспекти : монографія / за наук. ред. О. Б. Петренко. – Рівне: Олег Зень, 2017. – 365 с.
5. Концепція “Нова українська школа” [Електронний ресурс]: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
6. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта. – 2001. – 11 – 18 липня. – С. 2-6.

УДК 378.026

Боровець О.В.,
к. пед. н., доцент, Рівненський державний
гуманітарний університет, м. Рівне

РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У ДИДАКТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Українське суспільство XXI століття потребує якісно нових характеристик освітньої системи, спрямованих на формування компетентного, креативного,

ініціативного фахівця, здатного до самоаналізу та самовдосконалення. На сучасному етапі розвитку освіти визначаються основні концептуальні засади та інструменти оновлення змісту, принципів, форм та засобів підготовки здобувачів вищої освіти, що передбачає реалізацію нових підходів до організації дидактичного процесу у вищій школі.

Актуальними нині є вивчення та впровадження діяльнісного підходу як провідного в умовах реформування системи освіти, оскільки він характеризується створенням умов для активної пізнавальної діяльності студентів з метою формування їх професійної компетентності. Сучасні наукові дослідження сутності та засобів реалізації діяльнісного підходу базуються на працях К. Альбуханової-Славської, О. Леонтєва, А. Реана, С. Рубінштейна та інших. Означеній проблемі присвятили роботи Г. Атанов, В. Лозова, В. Сериков, Б. Сусь, І. Якиманська та інші автори, які вивчали шляхи удосконалення процесу навчання та організації активної пізнавальної діяльності. Діяльнісний підхід як спосіб підвищення ефективності дидактичного процесу у вищій школі розглядається О. Бабенко, М. Левіною, В. Семиченко, Т. Тихоновою та іншими.

Сутність діяльнісного підходу до організації процесу навчання у сучасних наукових дослідженнях визначається як спрямованість на ефективне розкриття навчальних можливостей та багатогранності особистості, на її самореалізацію, оволодіння компетентностями через активну пізнавальну діяльність. У працях О. Леонтєва, С. Рубінштейна діяльність розглядається як джерело і фактор формування свідомості та розвитку властивостей особистості. Принцип «поза діяльністю немає розвитку» є визначальним у процесі професійної підготовки сучасного фахівця [3, с. 199]. Діяльнісний підхід передбачає таку організацію дидактичного процесу у вищій школі, за якої здобувачі вищої освіти включаються у активну, продуктивну, максимально самостійну навчальну діяльність. Реалізація цього підходу, як наголошують Б. Сусь та М. Шут, забезпечує оволодіння дієвими знаннями, які є основою компетентності [4].

Діяльнісний підхід до організації професійної підготовки майбутніх фахівців створює умови для виявлення ініціативи та творчості, зміщує акцент з репродуктивних на дослідницькі методи навчання, активізує здатність студентів міркувати, спостерігати, аналізувати, узагальнювати, виділяти головне, шукати необхідну інформацію з різних джерел, аргументувати та доводити власну думку, застосовувати знання у типових і нетипових ситуаціях. Реалізація цього підходу у процесі підготовки фахівців є не тільки продуктивною формою організації процесу навчання, але і предметом вивчення засобів майбутньої професійної діяльності.

Аналіз науково-методичної літератури та досвід викладацької роботи дозволяють стверджувати, що ефективними засобами реалізації діяльнісного підходу у дидактичному процесі вищої школи є технології проблемного, проектного, інтерактивного навчання [1; 2]. В основі проблемного навчання лежить організація педагогом самостійної пошукової діяльності учнів (студентів) з метою розв'язання навчальних проблем, під час якої формуються знання, уміння, навички, розвиваються здібності, ерудиція, творче мислення, мотивація. Проектна діяльність – це конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на вирішення завдання й досягнення кінцевого результату у процесі цілепокладання, планування і здійснення проекту; сприяє розвитку пізнавальних навичок, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, узагальнювати та інтегрувати знання, що отримані з різних джерел. Інтерактивна технологія передбачає створення умов для постійної, активної, результативної взаємодії всіх учасників дидактичного процесу у формі співнавчання та взаємонавчання, коли кожен учасник відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність [2, с. 73].

Реалізація діяльнісного підходу у дидактичному процесі вищої школи спрямовується на формування активної особистості майбутнього фахівця, що зумовлює переосмислення і зміни ролей викладача та студента. Пріоритетною стратегією міжособистісної взаємодії стає партнерська, діалогічна, яка забезпечує рівність позицій усіх суб'єктів процесу навчання [3, с. 211]. При цьому викладач

сприймає студента як індивідуальність, сприяє його саморозвитку, а студент поважає викладача і вбачає у ньому авторитетну особу. Важливим елементом ефективної організації діалогічної взаємодії є вміння педагога слухати і чути, виокремлювати у роботі студента раціональне зерно та надавати йому належної емоційної і когнітивної ваги. Викладач виконує функції координатора, консультанта, рівноправного учасника групи. Він створює умови для прояву ініціативи студентами, надає можливість вибору видів, форм, засобів навчальної діяльності, за потреби допомагає порадами, рекомендаціями, підтримує впевненість студентів у їхніх навчальних здібностях.

Необхідною умовою реалізації діяльнісного підходу є врахування особистісних якостей, рівня мотивації, суб'єктивного досвіду студента. У процесі навчання

змінюється мотивація пізнавальної діяльності: провідними стають пізнавально-спонукальні (інтелектуальні) мотиви. Інтерес до навчання виникає і розгортається під час розумової праці, пов'язаної з вирішенням проблемного завдання або сукупності завдань. На цих засадах виникає внутрішня зацікавленість, що перетворюється у чинник активізації дидактичного процесу та ефективності навчання. Пізнавальна мотивація спонукає людину розвивати свої здібності та можливості. Активна творча діяльність у процесі професійної підготовки сприяє формуванню важливих умінь майбутніх фахівців: критично мислити, моделювати ситуації, працювати в команді, приймати самостійні рішення, орієнтуватися у широкому інформаційному просторі, обирати оптимальні способи і засоби виконання завдань, аналізувати і оцінювати результати власної роботи тощо.

Таким чином, діяльнісний підхід у дидактичному процесі вищої школи впроваджується засобами інноваційних технологій, поєднанням різноманітних прийомів активізації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, організацією ефективної діалогічної взаємодії між педагогом та студентами. Реалізація цього підходу забезпечує формування соціально активної, професійно компетентної особистості, конкурентоздатного фахівця, готового до життя і праці в умовах інформаційного суспільства.

Список літератури

1. Бабенко О. Діяльнісний підхід до організації навчально-пізнавальної діяльності студентів / О. Бабенко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. Збірник наукових праць: Наукові записки РДГУ. – Випуск 12 (55). – Частина 1. – Рівне: РДГУ, 2015. – С. 146-154.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. Наволокова. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 176 с.
3. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л. Кондрашова, О. Пермяков, Н. Зеленкова, Г. Лаврешина. – К.: Знання, 2006. – 252 с.
4. Сусь Б. Діяльнісний підхід як ефективний спосіб забезпечення дієвості знань / Б. Сусь, М. Шут // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. – 2007. – № 4. – С. 5-8.

УДК 37 : 061. 2. – 053.5/.6

Будкевич О. В.,
здобувач в.о. V курсу педагогічного факультету
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ УЧНЯ ЯК СКЛАДОВА ДОВЕРШЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Відповідно до Концепції Нової української школи однією із ключових компетентностей освіти є екологічна грамотність і здорове життя.

Заняття фізичною культурою у закладі середньої освіти є одним із шляхів формування зазначеної компетентності, оскільки сприяють зміцненню здоров'я, підвищенню рухової активності, працездатності та зниженню стомлюваності дитини. Формування в учнів стійкої мотивації щодо збереження свого здоров'я, фізичного розвитку та фізичної підготовленості є ключовими завданнями навчального предмета «Фізична культура».